

Teatralitate în civil

Există prejudecata că sunt mai interesante repetițiile "șnur" (adică de la un capăt la altul) decât lucrul pe bucăți. Reluarea de câteva ori a fiecărui fragment poate părea plicticoasă. Dar cine nu a văzut chinul regizorului și al întregii distribuții în căutarea nuanțelor corecte nu știe că, uneori, laboratorul are mai mult farmec decât spectacolul în sine.

Primul meu contact cu **Saragosa – 66 de zile** este o repetiție tehnică, din ferire pentru aclimatizarea rapidă cu ceea ce urmează să văd. Scenariul, după "Manuscrisul de la Saragosa" de Jan Potocki, este o dramatizare și adaptare de Alexandru Dabija, care face și regia. Urmăresc textul în întregime (opririle se datorează numai unor rajuni tehnice). Înțeleg că spectacolul va fi un amestec de mai multe stiluri de teatru și văd cum se lucrează cu scenograful alături: Irina Solomon și Dragoș Buhagiar ascultă, iau notițe, inventează pe loc design-ul la unele obiecte aflate abia în proiect. Se

renunță la o parte din recuzită (umbrelele care urmau a fi folosite într-una dintre scene sunt eliminate pentru că, deși accesoriu al Evului Mediu, aduc atât de mult cu "belle époque" încât l-ar induce în eroare pe spectator). Interpretii sunt prezenți cu toții, la fel și corul format din tineri de la Universitatea de Muzică. Dabija este plin de energie, transpiră o dată cu actorii. Impune rigoare, începând cu ora fixă la care se pornește repetiția și încheind cu pauzele scurte, eliminarea timpilor morți și disciplinarea mulțimii de patruzeci de oameni care se mișcă pe scenă, dar și a regizorului tehnic, a mașiniștilor etc. În zilele care vin, montarea se migălește pasaj cu pasaj; nu printr-o repetare obositoare și enervantă pentru ambele părți (actori și regizor), ci în așa fel încât să se prindă "tonul exact al scenei". Propunerile actorilor (de cele mai multe ori, pertinente) sunt acceptate cu bucurie. Maia Morgenstern este "campionă" a autoexigenței: pune în practică o indi-

cație doar dacă o înțelege. Regizorul subliniază importanța ritmului: renunțarea la gesturile, mișcărilor, intrările și ieșirile nemotivate, inutile. Cere exactitate: fixarea spațială a amănunțelor și supunerea lor la întreg. Dabija repetă într-o rigoare a tehnicii în care, adesea, corpul trebuie dezmorțit lăsând la o parte textul: "Lucrează de la mijloc în jos, dă-te în stambă, joacă-te!" îi spune unui actor prea cerebral. Sunt lucruri cerute și de numeroasele scene de "teatru în teatru", care creează nevoia "întăririi" convenției. Este incredibil cum teatralitatea se ivește în civil, adică dincolo de replicile știute pe de rost, de costumele și decorurile de la premieră. Detașarea se naște din deseale întreruperi și din faptul că rolul rămâne, încă, în exteriorul actorului. La acest nivel este posibilă *distanțarea* (fie ea a lui Brecht sau nu), iar *efectul* se dovedește spectaculos.

M. H.

Sf **flash**

Balconul cu regrete

Într-un eseu-manifest dintr-un recent număr al revistei "România literară", tânărul critic Ion Manolescu propune textualismul mediatic drept formulă literară a viitorului. Romanele și piesele de teatru vor fi "deschise", fiecare cititor/spectator putând alege continuarea dorită dintre mai multe posibile. Cu suport multi-media, totul e posibil și "demasificarea" literaturii poate începe.

Să fi aflat despre acest manifest artistic editorii "Suplimentului Gratuit TV" al ziarului "Ziua" – nr. 8 (120)? Căci, iată! La pagina 19, coloana I anunță clar, negru pe alb: "21.50 – Teatrul Național de televiziune prezintă:

REGRETABILA SCENĂ A BALCONULUI de Luminița Solomon" (sic!).

Se vede treaba că, pentru multiplicarea posibilităților la dorința telespectatorilor, autorii programului încearcă să modifice, după cerințe, atât titlul, eventual și conținutul piesei, cât și

prenumele autorului. Ba și sexul acestuia. E drept că Luminița, de când sclipește și la capătul tunelului, este un nume mult mai potrivit pentru un dramaturg în tranziție. Cu toate acestea, încercarea post-modernă a colegilor de la "Ziua" a eșuat. Luni 10 mai, seara, s-a transmis la TVR tot **Repetabila scenă a balconului** de Dumitru Solomon. Regretabilă a rămas doar tipărirea anunțului.

De altfel, "Ziua" abundă în "perle". Tot ea l-a transformat pe Ioan Paul al II-lea în ober-chelner, scriind că octogenarul Papă "a servit dejunul".

Ce le putem dori confrăților de la "Ziua"? Să ajungă atât de des la teatru încât numele dramaturgilor noștri să le devină familiare și să-și ia cu bine examenul de capacitate la limba română.

Horia Gârbea